

Муниципалдыг бюджеттиг ниити өөредилге чери
Сүт-Хөл кожууннун Бора-Тайга ниити билиг ортумак школазы

МК – ның № 1
хуралынга көргөн
Удуртукчузу
Ондар У.Б.Ондар
« 1 « сентябрь 2023 г.

Өөредилге эргелекчизи
чөпшээрешкен :
Оорман А.Р.Ооржак
« 1 « сентябрь 2023 г.

**11-ги класска «Чогаалдың лингвистиктиг сайгарылгазы» деп
өөредилгеден дашкаар кичээлдин
ажылчын программасы
/ неделяда 1 шак/
/ 2023 -2024 өөредилге чылы/**

Программаны тургускан:
Ондар Чечен Николаевна – бирги
категорияның тыва дыл, чогаал башкызы

Бора-Тайга сууру, 2023 ч.

11 класска «Тыва чечен чогаалдың лингвистиктиг сайгарылгазы»

деп кичээлден дашкаар кичээлдин программасы

Тайылбыр бижик

Тыва аас чогаалы болгаш литература кижилерниң медерелин сайзырадырынга, сагыш-сеткилин байыдарынга, аажы-чаңын хевирлээринге, чоннуң чаагай чаңчылдарын эдереринге аажок улуг салдарны чедирип турар. Ынчангаш бо программаны тургузары – школада тургустунган нити ортумак өөрөдилгениң өөрөдилге планында көрдүнгөн кичээлден дашкаар немелде «Чечен чогаалдың лингвистиктиг сайгарылгазы» деп кичээлди кииргени. Программаны өөреникчилерниң амгы байдалын, чогаалга, номчулгага хамаарылгазын, дылын сайзыралының деңнелин өөренип көргөш база 10-11 класстарга тыва чогаалды өөрөдириниң ниити программасынга, тыва дыл эртемденнериниң ажылдарынга, ф.э.к. доцент Доржу К.Б.-ның чечен чогаалдың филологтуг сайгарылгазын чорударының чижек чурумунга даянып, программаны ажылдап кылган..

Бо программа 11-ги классчыларның билиг-мергежилдеринге чүүлдештир тургустунган:

- чечен чогаалдың сөзүглелин, темазын, идеязын, сюжедин, маадырларын тодарадып шыдаар;
- бүгү аймактарның болгаш хевирлерниң чогаалдарын аянныг номчуур;
- бодунуң тургусканы план-биле аас болгаш бижимел-биле чечен чогаал маадырынга характеристика бээр болгаш чаңгыс азы элээн каш чогаалдарның маадырларын деңнеп билир;
- дылдың чурумалдыг аргаларын тыптар, оларның чогаалга ужур-дузазын тайылбырлап билир;
- номчаан чогаалынга аас-биле азы бижимел-биле үнелел берип шыдаар;
- чогаалга чурук чуруур;
- литературлуг теория болгаш словарь номнарын ажыглап билир дээн ышкаш.

Тус черниң сураглыг чогаалчызы, Тываның улустуң чогаалчызы С.А.Сарыг-оолдуң «Аңгыр-оолдуң тоожузу» деп роман-диалогиязының сөзүглелин кичээлдерге сайгарылга кылырынга ажыглаар кылдыр алган.

Кол сорулгалары:

- тыва улустуң аас чогаалы болгаш литература аныяк салгалды чаагай идеалдарга, улусчу моральга, ужур-чурумга кижизидер талазы-биле эвээш эвес курлавырлыг болганда, оларны төрөөн чуртунга, чонунга, ооң төөгүзүнге чоргааралды, бойдуска, кижиге, дириг амытаннарга гуманистичи езу-биле хамаарылгалыг болурунга кижизидер;
- чогаалдың идеялиг утказында, уран-чеченинде эң-не чугула чүүлдерни илередип, ооң литература-төөгүлүг болгаш амгы үеге ужур-дузазын тодарадып билиринге өөрөдир;
- чогаалдың дылын, чурумалдыг аргаларын сайгартып өөрөдир;
- сөс курлавырын болгаш амыдырал дугайында билиглерин байыдар;
- пунктуация, орфография талазы-биле алган теориялыг билиглерин быжыглаар.

Кичээлдерде ажыглаар чамдык аргалар болгаш методтар:

- теория тайылбыры
- аянныг болгаш тайылбырлыг номчулга
- хостуг ажык чугаалар
- янзы-бүрү хевирниң чогаадыглары

- шээжилээшкин, чогаал сайгарылгазы
- боданып харыы тывар айтырыглар, тестер
- бижип харыылаар онаалгалар бээри
- шилилгелиг ушта бижилге
- чогаалчы болгаш чогаал дугайында шинчилел ажылдар кылыры

Ниитизи-биле программада өөредилге чылының дургузунда 34 шак көрдүнгөн. Шенелде программаны ф.э.к. Доржу К.Б. база өске-даа башкыларның дуржулгазынга даянып кылган. Программада темаларны, шактарны чижеглей берген, ону башкы (өөредилге чери) бодунуу-биле делгемчидип азы кыскаладып алыр эргелиг.

Национал школалар хөгжүдөр Институттун сүмелээни –биле Календарь-тематиктиг планнаашкынны (КТП) башкы ажыл-чорудулгазының уг-шии, уругларның сонуургалының болгаш кадыкшылының байдалынга дүүштүр, бөлүктөп дээш оон-даа өске аргалар-биле өскертип ажылдап болур. КТП-ни боттандырарда, электроннуг (чурагайлыг) өөредилге курлавырларын ажыглаарының аргаларын кичээнгейге алыр, өөредилге-методиктиг материалдарны (мультимедийлиг программалар, электроннуг номнар болгаш пособиелер, электроннуг библиотекалар, виртуалдыг лабораториялар, оюннуг программалар, өөредилгениң чурагайлыг курлавырларының чыындызы) бар, белеткеп каан курлавырга даяныр, ол ышкаш башкы боду чогаадып тургузуп алгаш ажыглаар.

Календарь-тематиктиг план, 11 класс

№	Кичээл темазы	Шагы	Хүнү	Эрткени	
				План-биле	Херек кырында эрткени
1.	Кирилде кичээл. Лингвистика деп чүл, ооң сайгарылгазы	1		4.09	
2-3	Чогаал теориязы. Шүлүк чогаалы. Шүлүк чогаалының тургузуу. Аянныгномчулга	1 1		11.09 18.09	
4-5	Чогаалдың композициялыг тургузуу. Практиктиг ажыл «Пөш бажынга» Композициязы	1 1		25.09 2.10	
6	Ч.С. Бойдустуң төлү деп чүл Чогаадыг «Кижиг бойдустуң төлү»	1		9.10	
7.	Чогаадыг «Төрээн черим чурумалды»	1		16.10	
8-9	СЛ С. Теориялыг билиглер (гипербола, литота, антитеза аргалары)	2		23.10 6.11	
10-11	Тыва чыл санаашкыны Ч.с. «Мээң чылым онзагайы»	1 1		13.11 20.11	
12-13	«Аңгыр-оолдуң тоожузунда» топонимнер Реферат: «Төрээн черим топонимнери»	1 1		27.11 4.12	
14	«Аңгыр-оолдуң тоожузунда» антропонимнер	1		11.12	
15,16	Ономастика. Степан Сарыг-оолдуң «Белек» деп чогаалында ономастиканың ажыглалы	1 1		18.12 25.12	
17,18	Дылдың лексиктиг курлавырының ажыглалы (синоним, антоним, архаизмнер, профессионализмнер)	2		8.01 15.01	
19	Херээжен чогаалчыларнын тыва литературанын хөгжүлдезинге чогаадыкчы салдары.	1		22.01	
20	Чогаалда үе болгаш девискээр.	1		29.01	
21, 22, 23	Чаа үениң чогаалчылары Чогаалдар-биле таныжылга. Бижиттинген аяны, темалары	1 1 1		5.02 12.02 19.02	
24-25	Аас чогаалында – тыва улустуң тоолдарында эр кижиниң даштыкы омур хевири	2		26.02 4.03	
26-27	И.И. Бадранын амыдыралы болгаш чогаадыкчы ажыл чорудулгазы.	2		11.03 18.03	

	Шулуктер «Ачамнын чагы», «Философ»				
28-29	Эдуард Мижигтин «Төрөөн черим, төрөөн чонум» деп бөлүк проза шүлүктөрүнүн филологтук сайгарылгазы	2		1.04 8.04	
30.	Угаап боданышкынныг чогаадыг «Ынак чогаалым»	1		15.04	
31-32	Орус литературадан чижек алган чогаалчылар : Сергей Пюрбю, Александр Даржай, Степан Сарыг- оол Орус, национал, тыва чогаалдарнын харылзаазы	1 1		22.04 29.04	
33	Ч.С. «Номчаан номнарым допчулалы, сүмелээр-дир мен _ «	1		6.05	
34.	Түңнел-кичээл «Чүнү билип алдым, чүнү сүмелээр мен...	1		13.05	
	Ниити	34ш			

zero /rus mnd

Журнал «Мир»

УТ-ХОЛБЕКОВ К

4/25/2017

$$j_{\text{opa}} = \frac{\gamma}{\alpha} j_{\text{avt}}$$

CODE

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа № 10»
г. Троицка Челябинской области

Исх. № 1000/16
Троицк, 17.05.2016

«10» мая 2016 г.

Секретарь школы
С.А. Хольцева